

1. איכה רבה, פרשה ג
[כב] חסדי ה' כי לא תמנו. כההיא דאמר ריש לקיש אעפ"י שהקב"ה כועס על עבדיו הצדיקים בעולם הזה חוזר ומרחם עליהם.

2. רמב"ם, מורה הנבוכים ג, לו
ברור שגם התשובה בקבוצה זאת, כלומר, שהיא מן הדעות שבלעדי האמונה בהן לא תסתדר מציאותם של אנשים בני-תורה, מפני שבהכרח אדם טועה ונכשל, או שמתוך בורותו הוא מעדיף דעה או מידה שבאמת אינם עדיפים, או שתאווה או כעס גוברים עליו. ואילו האמין האדם ששבר זה לא ניתן לאיחוי לעולם, היה מתמיד בתעיותו, ואולי היה מוסיף על מריו מכיוון שלא נותרה לו עצה. אבל עם האמונה בתשובה הוא ימצא את תיקונו ויחזור למצב טוב יותר ושלם יותר ממה שהיה בו לפני שעבר עבירה. לכן רבים המעשים המשרישים דעה זאת הנכונה והמועילה מאוד, כלומר הוידויין והקורבנות על השגגות וכן על זדון כמה חטאים, והתעניות, והציווי הכללי לשוב מכל חטא ולסור ממנו. זאת אפוא תכליתה של דעה זאת.

3. רמב"ם, הלכות תעניות פרק א
א מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבוא על הצבור, שנאמר "על הצר הצר הצר אֲתֶכֶם וְהִרְעֵתֶם בַּחֲצֹצְרוֹת" (במדבר י, ט). כלומר כל דבר שיצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו.
ב ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו לה ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם, ככתוב "עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָטוּ אֵלַי" (ירמיה ה, כה) לכם וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם.
ג אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה וצרות אחרות, הוא שכתוב בתורה "וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת קָרִי" (ויקרא כו, כז-כח). כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהיא קרי, אוסיף לכם חמת אותו קרי.

4. רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ה
ב אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי האמות ורוב גלמי בני ישראל, שהקדוש ברוך הוא גוזר על האדם מתחלת בריתו להיות צדיק או רשע. אין הדבר כן. אלא כל אדם ואדם ראוי להיות צדיק כמשה רבנו, או רשע כירבעם, או חכם, או סכל, או רחמן, או אכזרי, או כילי, או שוע, וכן שאר כל הדעות.
ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו, ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאיזה דרך שירצה. הוא שירמיה אומר "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטֹּב" (איכה ג, לח). כלומר אין הבורא גוזר על האדם לא להיות טוב ולא להיות רע.
וכיון שכן הוא, נמצא זה החוטא הוא הפסיד עצמו, ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על מה שעשה לנפשו וגמלה רעה, הוא שכתוב אחריו "מִה יִתְאוּגֵן אָדָם חַי גִּבֹּר עַל חַטָּאוֹ" (שם ג, לט), וחזר ואמר הואיל ורשותנו בידנו ומדעתנו עשינו כל הרעות, ראוי לנו לחזור בתשובה ולעזוב רשענו, שהרשות עתה בידנו, הוא שכתוב אחריו "נִחַפְּשָׁה דְרָכֵינוּ וְנִחַלְקָהּ וְנִשְׁוֶכָּהּ

עַד יִי" (שם ג, מ).

ג. ועיקר זה עיקר גדול הוא, והוא עמוד התורה והמצוה, שנאמר "רָאָה נִתְּתִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע" (דברים ל, טו). וכתוב "רָאָה אֲנֹכִי נָתַן לְפָנֶיךָ הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה" (שם יא, כו). כלומר שהרשות בידכם, וכל שיחפץ האדם לעשות ממעשה בני האדם עושה בין טובים בין רעים. ומפני זה הענין נאמר "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכֶכֶם זֶה לָהֶם" (שם ה, כה), כלומר שאין הבורא כופה בני האדם ולא גוזר עליהם לעשות טובה או רעה, אלא לבם מסור להם.

5. רמב"ם, הלכות תשובה א, ד

אף על פי שהתשובה מכפרת על הכל, ועצמו שליום הכפורים מכפר, יש עברות שהן מתכפרין בשעתן, ויש עברות שאין מתכפרין אלא לאחר זמן. כיצד, עבר אדם על מצות עשה שאין בה כרת ועשה תשובה, אינו זז משם עד שמוחלין לו מיד, ובאלו נאמר "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹכְבִים אָרְפָה מְשׁוּבְתֵיכֶם" (ירמיה ג, כב).
עבר על מצות לא תעשה שאין בה כרת ולא מיתת בית דין ועשה תשובה, תשובה תולה ויום הכפורים מכפר, ובאלו נאמר "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם" (ויקרא טז, ל).
עבר על כרתות ומיתות בית דין ועשה תשובה, תשובה ויום הכפורים תולין, ויסוריין הבאין עליו גומריין לו הכפרה. ולעולם אין מתכפר לו כפרה גמורה עד שיבואו עליו יסורין, ובאלו נאמר "וּפָקַדְתִּי בְשֹׁבֶט פִּשְׁעֵם וּבַנֶּגְעִים עֲוֹנָם" (תהלים פט, לג).

6. ברכות לב, ב

ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנאמר: גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי, ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

7. יומא פו, ב

תניא, היה רבי מאיר אומר: גדולה תשובה, שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו, שנאמר ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו. מהם לא נאמר, אלא ממנו.